

Špela Urh (ur.) (2012)

Država želi, da ostanemo cigani!: teoretske refleksije in prakse izključevanja/vključevanja Romov v Sloveniji

Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. 177 strani.
ISBN 978-961-6569-44-6

V mednarodni akademiji raziskovalci redko obravnavajo položaj Romov v Sloveniji, kadar želijo primerjalno pokazati, da je prav ta manjšina med najbolj diskriminiranimi v različnih državah tako v Evropski uniji kot v njeni sosesčini. Odločitev, da se Slovenije ne obravnava v teh raziskavah, po navadi temelji na tem, da je število Romov v Sloveniji, v primerjavi z drugimi državami v Evropski uniji, majhno. Vendar, kot pokažejo avtorji v zborniku *Država želi, da ostanemo cigani: teoretske refleksije in prakse izključevanja/vključevanja Romov v Sloveniji*, to še ne pomeni, da položaj Romov ni problematičen, prav nasprotno. V prispevkih iz različnih perspektiv analizirajo, da diskriminacija romske manjšine v Sloveniji ni nič manjša, ker je ta populacija manjša kot v drugih državah.

Kot argumentira Špela Urh že v predgovoru in potem v teoretskem prispevku: tudi če so državne politike do Romov dobrohotne, strokovni delavci velikokrat nezavedno izključujejo Rome s svojimi dejanji, saj o svojem lastnem položaju in predsodkih do te manjšine ne razmišljajo. Špela Urh z bogatim raziskovalnim delom v romskih skupnostih v različnih krajih v Sloveniji pokaže, kako pripadniki romske skupnosti sami vidijo procese, skozi katere gredo v dialogu z državnimi inštitucijami.

V naslednjem prispevku z naslovom »Nevednost o Romih« Ana Podvršič opozarja, da raziskovanje o Romih v Sloveniji še vedno upošteva esencialistične premise o »etničnosti« Romov brez dodatne refleksije o družbenih ureditvah, ki nenehno producirajo družbene neenakosti, predvsem ekonomske. Podobno tudi Vera Klopčič v pravni analizi ugotavlja, da kljub temu, da je Slovenija edina država v Evropski uniji s posebnim zakonom o romski skupnosti, v vsakodnevem življenju Romi še vedno doživljajo diskriminacijo. Vera Klopčič tudi opozori: medtem ko se predsodki do drugih manjšin v Sloveniji zmanjšujejo, se do Romov povečujejo. Ta ugotovitev iz leta 2011, ko je bila

knjiga napisana, drži še danes, ko se je evropski pristop do položaja Romov zelo spremenil, še posebej z Evropskim okvirnim programom za nacionalne strategije za vključevanje Romov.

V naslednjem prispevku Irena Zajc in Franci Jazbec opozorita, da so, kljub prizadevanjem posameznih nevladnih organizacij kot tudi socialnih delavcev za izvajanje etnično občutljivega socialnega dela, prav državne politike velikokrat ovira za strukturno izboljšanje položaja Romov v Sloveniji. Marjeta Jankar pa na podlagi izkušenj iz svoje prakse kot patronažna medicinska sestra v barakarskem naselju v Ljubljani pokaže neizpodbitno vez med družbeno neenakostjo in zdravstvenim stanjem posameznika: nedostopnost do osnovnih zdravstvenih storitev zaradi etnične diskriminacije kot tudi neurejenega pravnega statusa, ki povzroča tudi medgeneracijski začarani krog izključnosti (npr. izbrisana mati rodila dva otroka brez dostopa do zdravstvenega zavarovanja).

Petra Videmšek na podlagi kvantitativne raziskave ponazori večdimenzionalen začaran krog družbene, spolne in etnične izključenosti Rominj v Sloveniji. Po njenih ugotovitvah v Sloveniji prav Rominje, ki bi potrebovale največ družbene podpore socialnih servisov, te dobijo najmanj, saj jih ta potiska na rob družbe.

V zadnjem prispevku z naslovom »So vakeres«: Medijske podobe Romov Roman Kuhar prikaže izsledke raziskave o medijskih reprezentacijah Romov v Sloveniji. Z besedno zvezo »So vakeres«, ki v romskem jeziku pomeni »kaj govoriš«, Kuhar opozori na problematične prakse različnih medijev v Sloveniji, ki pripisujejo kolektivno krivdo vsem Romom za morebitni zločin, ki ga je storil posameznik, govorijo o delitvah na civilizirane Slovence in necivilizirane Rome ter pripisujejo določene lastnosti Romom, kot da so te kulturno določene. Vendar pa Kuhar sklene, da so možne pozitivne spremembe, še posebej na področju medijev, kot je to storila Radiotelevizija Slovenija z usposabljanjem romskih novinarjev in vzpostavitvijo oddaj, ki so v romskem jeziku in kjer imajo romski novinarji priložnost, da proizvedejo drugačno vednost o Romih v Sloveniji.

Zbornik urednice Špele Urh je izšel leta 2012 in zanimivo je, da še veliko ugotovitev iz tega zbornika drži do danes. Kljub temu pa bi bila dobrodošla podobna nova analiza položaja Romov v Sloveniji danes, ko za njihov slab položaj ni več mogoče obtoževati gospodarske krize. Dobrodošel bi bil tudi nov dvojezičen zbornik tako v slovenskem kot v angleškem jeziku, saj bi omogočil dostop do raziskav tudi širši mednarodni javnosti. In kot ugotavlja Kuhar o pomembnosti vključevanja romskih novinarjev, bo v prihodnje treba vključiti romske izobražence v prihodnje znanstvene zbornike o položaju Romov, da razmišljajo o položaju romske skupnosti v Sloveniji. Kakorkoli, pionirsko delo o položaju Romov v Sloveniji na področju socialnega dela, ki ga je začela Špela Urh, je treba nadaljevati.